

Radkov a Dyjice

Zaniklé strážní (?) hrádky východně od Telče

Pavel Macků

V okruhu 5 km jihovýchodně od Telče se nacházejí téměř v identické terénní situaci relikty dvou menších opevněných hrádků, o jejichž existenci vědí převážně jen místní obyvatelé. Vzhledem k jejich stavu, při absenci nadzemních konstrukcí, kdy je v terénu vidí spíše jen školené oko, nebyl těmto drobným stavebním destrucím z období středověku věnován samostatný prostor. Zmínky o nich lze nalézt pouze ve výčtu ostatních lokalit středověkého původu.¹

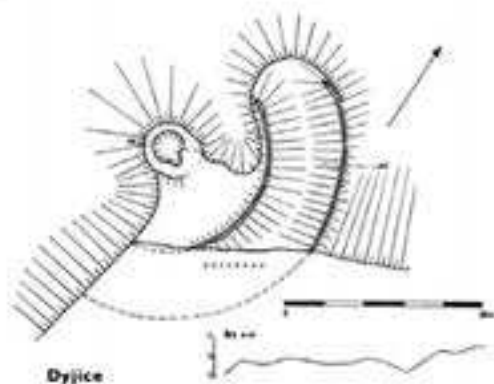
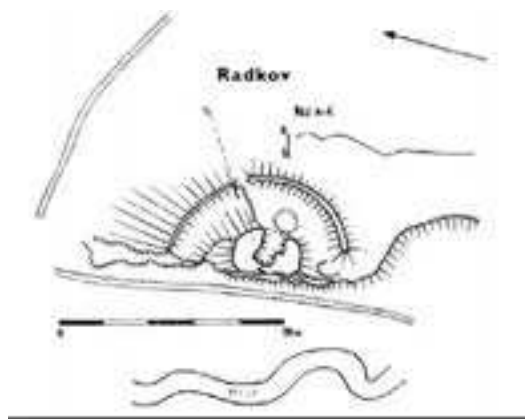
Dyjice

Obec Dyjice leží necelé 3 km jihovýchodním směrem od centra Telče v nadmořské výšce 536 m. Nachází se ve vlnité oblasti na okraji Brtnické vrchoviny, na kterou nedaleko navazuje Dačická sníženina. Z východní strany je ves obtékána Moravskou Dyjí, podle které získala své jméno. Založena byla ve tvaru okrouhlice, jejíž podobu si uchovala dodnes. V severním a severovýchodním okolí obce se nacházejí porostové příznaky charakteristické pro mezní pásy zaniklých středověkých polností.

Letecký snímek Dyjice od západu. V popředí údolí později narovnané řeky Dyje, za ní hradní lokalita, v pozadí obec a část přilehlých polností. Foto Pavel Macků, 2014.

*Ilustrační podoba hrádku v Radkově, pohled od východu.
Foto a kresba Pavel Macků, 2014.*

*Terénní situace hrádků v Radkově a Dyjici,
kresba Josef Bláha, 1977, s. 47–48, obr. 4–5.*

se od ní nacházel zhruba 40 metrů východně. Původně tvořil půlkruh ukončený strmým srázem k řece Dyji, ovšem dnes je z půli zničen vlivem zemědělských činností. Valy i obytný pahorek byly, jak bylo zvykem, navršeny z materiálu získaného při kopání příkopů.

K samotnému hradu nejsou dochovány žádné písemné zprávy a ani archeologie zatím nepřinesla větší výsledky. V roce 1974 zde provedl povrchový sběr archeolog Josef Bláha, zabývající se tehdy Telčskem, který objevil několik keramických střepeň ze dvou časových horizontů. Ke staršímu horizontu domácí tradice řadí oxidačně vypálené střepeň s příměsí tuhy zdobené horizontálními rýhami. Mladší horizont, zastoupený jen pár exempláři, reprezentuje keramika pálená redukčně do šedých až šedomodrých odstínů. Podle analogických nálezů z hradu

Dyjice je v dochovaných písemných pramenech poprvé připomínána roku 1350 v Zemských deskách brněnských jako „villa Digicz“, kdy ji drží „Bohobud de Dygicz“ se svou ženou „Agnete“.² Jeho syn „Albertus de Dygicz“ však ves roku 1361 prodává Jindřichovi z Hradce za 150 hřiven,³ který ji připojuje k telčskému dominiu. Páni z Hradce se stali majiteli Telče v roce 1339 a lokovali „nové město“ někdy po roce 1350 v místech staršího osídlení z 13. století.⁴ Následně se snažili podmanit okolní města a vsi, čehož je i Dyjice příkladem.

Zaniklý hrad se nachází západně od obce na okraji prudkého srázu nad řekou Dyjí. Na jeho polohu poukazují i pomístní názvy tratí Na hradišti (či Hradiščata). Na význam místa rovněž upozorňuje nedaleká trať Na čihadle (dnes označovaná Pod Čihadlem).⁵

Samotný hrad stál na drobné ostrožně na uměle vyvýšeném pahorku o průměru cca 12 metrů. Byl obehnan dvěma valy, přičemž ten menší se rozkládal okolo této vyvýšeniny a druhý, rozměrnější,

Šternberka (Štamberka) u Lhotky západně od Telče ji řadí do konce 14. století. Na základě toho datuje J. Bláha vznik fortifikace strážního hrádku někdy do 13. století a zánik do století následujícího, kdy byl přiřčen k državám pánů z Hradce⁶

Povrchový průzkum byl podniknut i autorem tohoto článku v letech 2011 a 2013, ovšem bez pozitivního nálezového výsledku. Vzhledem k využití předpolí hradu jako pastvin a z důvodu zarůstání hradního areálu smrkovým lesem s houštinami bylo nalezeno jen několik malých, takřka nic neříkajících střepeň. Zároveň byly objeveny výkopy amatérských hledačů pokladů.⁷ Na starých vojenských mapách z 18. a 19. století nejsou pozůstatky hradu vůbec reflektovány. Pouze na druhém vojenském (Františkově) mapování je zhruba na místě hradu vyznačen téměř neznatelný liniový obdélný objekt, který však s reliktem hrádku nemusí souviset.

Radkov

Radkov leží vzdušnou čarou asi 4,5 km jihovýchodně od Telče v nadmořské výšce 488 m. Nachází se přímo na rozhraní Brtnické vrchoviny s Dačickou sníženinou a z východní strany ho obtéká Moravská Dyje. Ves byla založena jako lesní lánový typ lemující cestu mezi Telčí a Červeným Hrádkem.

Letecký snímek Radkova od severozápadu. V popředí hradní lokalita nad řekou Dyjí, vlevo kóta Ostrážka a obec Radkov v pozadí. Foto Pavel Macků, 2014.

Radkovský hrádek. Severní strana obytné části s přilehlým příkopem a valem. Foto Pavel Macků, 2013.

Interpretace nejstarších písemných pramenů k této lokalitě byla dosud dost rozpačitá a mylná, je tedy nutné provést revizi. Nejstarší písemná zmínka o Radkovu pochází z roku 1354, kdy je jmenován „Styborius de Radkow“, tedy Ctibor.⁸ V roce 1358 je uváděn „Jarco de Radkow“ (Jaroslav?).⁹ V roce 1367 jsou jako držitelé vsi jmenováni „...Jaroslaus dictus Morawa et Czyeco fratres de Radkow, et Sdicho dictus Russ ibidem...“, v překladu „Jaroslav řečený Morava a Čěč, bratři z Radkova, se Zdíkem řečeným Russ tamtéž...“¹⁰

Kočičí zámek, jak se lokalita obecně nazývá (již na třetím vojenském mapování z let 1876–1878), stojí 0,5 km severozápadně od vsi v podobné terénní situaci jako dyjická fortifikace. Dodnes se dochovalo obytné plateau tvaru podkovy o průměru 15 metrů obehnané příkopem a půlkruhovým valem ukončeným opět strmým srázem k řece Dyji. Příkop vytesaný ve skále je oproti obytné části zahlobuněn 4,5 metru a dochovaný val dosahuje výšky necelého metru.

I zde provedl v 70. letech minulého století J. Bláha povrchový sběr. Na této lokalitě však objevil jen několik střepů datovatelných do 13.–14. století, z čehož usuzoval na krátkodobé osídlení.¹¹ Další sběry, provedené autorem tohoto článku v letech 2011–2013, byly bohužel negativní.

I radkovský hrádek je v současnosti porostlý smřčinou a hustým křovím, přesto v jeho jádru někdo v minulosti založil černou skládku. I zde řádil nenechavý hledač pokladů, což dosvědčují až 40 cm hluboké výkopy především v „obytné“ části.

Interpretace a závěry

V předchozím textu jsme obě lokality popsali a demonstrovali tak jejich vzájemnou podobnost. Pro jejich interpretaci a závěry je však nutné, vzhledem k nedostatečné pramenné základně, vycházet z analogií jiných zaniklých či dosud stojících venkovských opevnění.

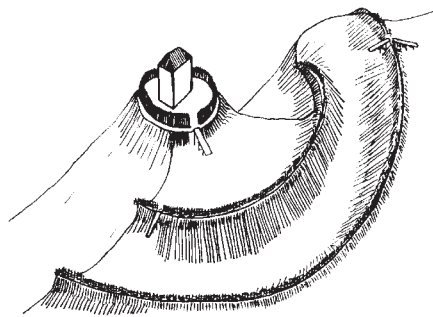
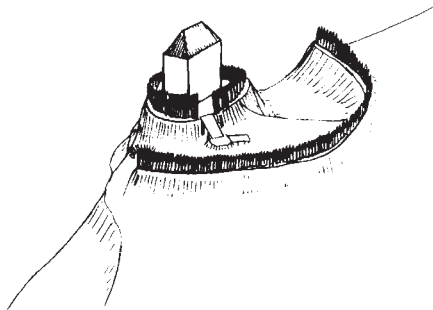
Hrady, hrádky a tvrze u nás vznikají až po zformování pozemkové šlechty v průběhu 13. století, kdy navazují na staré tradice opevněných hradišť či spíše jen jejich opevněných akropolí. Pro drobná opevněná sídla nižší šlechty se vžilo označení tvrz a hrádek. V latinsky psaných pramenech jsou označovány jako *municipio*, *propugnaculum*, *fortalicio*, případně jako *castellum* (tento výraz se užívá

i pro hrady). Jako hrádek odborná literatura označuje „jednodílné sídlo s nevelkou rozlohou a jednoduchým stavebním provedením v přírodou chráněné poloze, a to opodál intravilánu vesnice, tudíž bez vazby na hospodářský dvůr“. Pro tvrz je naopak příznačné její umístění ve vsi nebo poblíž, často se zázemím hospodářského dvora.¹²

Vzhledem k absenci (či doposud nedoložení) hospodářského dvora a terénní situaci v obou případech můžeme pojednávané fortifikace označit jako hrádky (i přes veškerou terminologickou problematiku tohoto označení, které se na rozdíl od Čech udržuje hlavně na Moravě). Při velikosti obytné plochy hrádku v obou případech můžeme uvažovat o jednoduché, samostatně stojící, nejspíše patrové dřevohlinité budově. Kamenné drobné fortifikace byly stavěny spíše později, a to ne vždy v celém objemu, kdy byla například vyzděna jen jejich přízemní část. Užítí kamene nelze bez archeologického výzkumu doložit, ačkoli se na obou lokalitách povalují různě velké úlomky pararul, které zároveň v místě tvoří geologické podloží. Nesmíme ovšem opomenout i možnost rozebrání kamenných částí po zániku hrádku místními ze vsi na výstavbu svých domů, cest apod. Obytná plocha a vrchol valů mohly být pro zvýšení obranyschopnosti obehnány palisádou, polským či plaňkovým plotem. Pro snazší představu jsme vytvořili schematický náčrt jedné z možných podob hrádků, ačkoli jsme si vědomi všech rizik s tím spojených.¹³

Nabízí se již v nadpisu položená otázka, zda měly referované hrádky strážní funkci, nebo se jednalo pouze o sídla nižší venkovské šlechty. Písemné prameny o této problematice mlčí, z ostatních se vyčíst téměř nedají. Zbývají nám pouze topografické a toponomastické ukazatele.

Ideální strážní polohu v tomto případě zabíral „Kočící zámek“. Podél řeky, přímo pod hrádkem, se v těch místech pravděpodobně vinula v severojižním směru tzv.

Pokus o hmotovou rekonstrukci hrádku v Radkově (nahoře) a v Dyjici (dole), různé měřítka. Kresba Pavel Macků.

Humpolecká stezka směrem na předměstskou Telč a dále do vnitrozemí dnešní Vysočiny. Tuto cestu máme přímo citovanou již v roce 1233 („...vie Humpolcensis...“, ovšem její počátek je mnohem staršího data).¹⁴ Nutno podotknout, že v těsném sousedství hrádku se nachází vyvýšená kóta „Ostrážka“, která by mohla taktéž označovat strážené místo či cestu.

Dyjický hrádek byl umístěn poblíž křižovatky směrem na Radkov s cestou telčskou vinoucí se ve směru západ – východ. Od této křižovatky se jižně nachází výše popsaná trať Pod Čihadlem (dříve Na čihadle), ležící pod kótou v nadmořské výšce 552,5 m. Toponymum Čihadlo může označovat menší chráněnou polohu.

Podíváme-li se celistvě na okolí Telče, pak je další pomístní název U Vostrážky jihovýchodně od Volevčic (578,3 m n. m.), Ostrážka u Studnic (641,7 m n. m., již na druhém vojenském mapování), Čihadla jižně od hradu Roštejn (649,6 m n. m., poprvé na třetím vojenském mapování) a Ostrážky u Nevcehle (668 m n. m., poprvé na třetím vojenském mapování). Všechny tři mají vazbu na komunikaci v jejich okolí. Sledujeme-li Telčskou stezku na trase Telč – Dyjice – Stará Říše, pak objevíme vrchol Vápovická Ostrážka (598,8 m n. m., poprvé na třetím vojenském mapování) na cestě do Vápovic, Ostrážku u Zdeňkova, vrch U Ostrážky (626,3 m n. m., na třetím vojenském mapování jako U vestrášky) západně od Rozseče a hlavně již na prvním vojenském mapování zaznamenaná Ostrážka u Dolní Vilímče.

Mapa 1. vojenského mapování z let 1764–1768 s vyznačením pravděpodobného průběhu původní Telčské stezky (zeleně), cesty na Dačice (žlutě), lokací s toponymy možné strážní funkce a orientačními body východně od Telče: 1 – Radkov, Kočičí zámek; 2 – Ostrážka; 3 – Pod Čihadlem; 4 – Dyjice, trať Hradiště – Hradiščata; 5 – Vápovická Ostrážka; 6 – Vápovice; 7 – U Ostrážky; 8 – Rozseč; 9 – strážní hrádek mezi Vápovicemi a Starou Říší (zaniklá středověká ves Čížov); 10 – Stará Říše; 11 – Markvartice; 12 – Nová Říše; 13 – Ostrážka (u Zdeňkova); 14 – Červený Hrádek; 15 – Vystrčenovice; 16 – Ostrážka u Dolní Vilímče. Podle oldmaps.geolab.cz, 1. vojenské (josefské) mapování, mapový list č. 73, upraveno.

(600,1 m n. m.). Máme tak v oblasti doloženo vícečetné označení míst s dobrým, snad strážním, rozhledem do kraje, ačkoli ne všechny můžeme spojovat s nějakým opevněným bodem a využitím již ve středověku. Zohledníme-li tyto pomístní názvy v mapě prvního vojenského mapování z druhé poloviny 18. století, zjistíme, že tyto „strážní“ polohy ležely ve vazbě na komunikaci (pravděpodobného středověkého původu). Některé „ostrážky“ však mohly mít spojitost také s dalšími místy, která jsou na Novojičínsku označena toponymy U hranic (2x, viz dále), Díly u hranic, Za bránou atd., tedy strážní místa poblíž hranic jednotlivých panství. Tato problematika by si však zasloužila vlastní studii, která by nastíněnou hypotézu doložila či vyvrátila.

Pro úplnost je ovšem nutné zmínit relikty dalšího hrádku, který leží na křižovatce Telčské stezky a cesty směřující na jih přes Novou Říši, Červený Hrádek (zaniklý hrad), Bílkov (zaniklý hrad) až do Dačic. Tento leží necelý kilometr severně od Vápovic, částečně přetatý silnicí na Starou Říši. Jednalo se opět o kruhový objekt o průměru cca 15 metrů, umístěný (oproti předchozím) jen v mírně svažitém terénu nad Jechovickým potokem. Obranu tak tvořily především dvojité valy a příkopy.

Na hrádku u Vápovic byla provedena v 60. letech minulého století malá sondáž, čímž J. Bláha získal keramický materiál z pěti archeologických vrstev datovatelný před polovinu 13. století až do druhé poloviny 15. století. Zároveň se v okolí hrádku nacházela zaniklá středověká ves Čížov, písemnými prameny zmiňovaná ve 14.–15. století. Autor výzkumu navíc upozorňuje na fakt, že Čížov nikdy nepatřil žádnému feudálu.¹⁵

Tento hrádek je v okruhu do půl kilometru toponomasticky doprovázen názvy pomístních částí U hranic, Hraničky a nedaleko se nachází i výše zmiňovaná Vápovická ostrážka. S jeho strategickým umístěním na křižovatce hlavní a vedlejší cesty tudíž nelze o jeho strážní funkci pochybovat.

Vzhledem k nápadným podobnostem referovaných hrádků a dalším nepřímým důkazům lze označit jejich původní funkci skutečně jako strážní (ačkoli u Dyjice s výhradami). Nacházejí se u významných cest a křižovatek směřujících do centra oblasti, Telče, kde byl od druhé čtvrtiny 13. století budován zeměpanský opevněný týnec s kostelem sv. Ducha. Při posledním archeologickém výzkumu Telče byly ve vypuštěném Staroměstském rybníce zachyceny i úseky původních štětovaných cest u brodu Telčského potoka. Jedná se pravděpodobně i o část cest ze směru od Radkova i Dyjice. Závěry z tohoto výzkumu se právě zpracovávají, proto zatím nelze určit jejich přesnější průběh.¹⁶

Promítneme-li si do mapy všechny výše popsané doložené i předpokládané pozorovací a strážní polohy východně od Telče, přidáme-li Červený hrádek, telčský týnec s věží sv. Ducha a dominantním vrcholem Oslednicí, pak získáme hustě sledovanou síť většiny hlavních i vedlejších cest s pravděpodobným původem mnohde již od konce 13. století. Důvodem snad mohlo být „zprůhlednění“ krajiny,

„Krajinka v zimním hávu“ – Vápovická Ostrážka (598,8 m n. m.) pohled od jihozápadu - Vápovic. Na předchozím obrázku je toto místo označeno číslem 5. Cesta vedoucí po pravé straně je doložena již na 1. vojenském mapování z 18. století a jedná se nejspíše o část původní Telčské stezky (?). Foto Pavel Macků, 2014.

tehdy ještě z větší části porostlé pomezím pralesem. Zajímavé by jistě bylo sledovat průběh cest (a opevněných poloh na ně vázaných) od Telče v širších vztazích, ovšem takový rozsah by již byl za hranicí možností tohoto příspěvku.

Zodpovědět veškeré otázky, které vyvstávají v souvislosti s malými opevněnými a strážními lokalitami na Telčsku není možné a pravděpodobně ani nikdy nebude. Článek měl za cíl především přiblížit čtenáři význam takovýchto dnes takřka zaniklých staveb na bázi lokálních vztahů, které zdejší oblast nejpozději od 13. století formovaly. Význam místních i průběžných stezek dokládá snaha o jejich kontrolu pomocí menších opěrných bodů a přírodních krajinných dominant. Zároveň text poukazuje na zatím nedocenené možnosti čerpání informací i z nepřímých zdrojů, jako je toponomastika, stará kartografie a další.¹⁷

Prameny

GUSTAVUS, Friedrich (ed.). *Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae III*. Pragae 1842.

CHYTIL, J.; CHLUMECKÝ, P.; DEMUTH, K.; WOLFSKRON, A. (eds.). *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren (1348–1466)*. Brünn 1856.

BRANDL, Vincenz (ed.). *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae VIII, 1350–1355*. Brünn 1874.

BRANDL, Vincenz (ed.). *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae X, 1367–1375*. Brünn 1878.

Literatura

BARTUŠEK, Petr. *Studie k dějinám středověkého osídlení: archeologie na Telečsku*. Bakalářská práce. České Budějovice: Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2012. Vedoucí práce Rudolf Krajíc.

BERINGER, Jan; JANOUŠEK, Jaroslav. *Město a panství Telč*. Telč: Nákladem českého knihkupectví Emila Šolce, 1891. Bez ISBN.

BISTRICKÝ, Jan. Do husitských válek. In: *Dačicko, Slavonicko, Telčsko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2005, s. 169–186. ISBN 80-7275-059-3.

BLÁHA, Josef. Nejstarší osídlení Dačicka. In BISTRICKÝ, Jan et al. *Dějiny Dačic*. Dačice: Městské muzeum a galerie v Dačicích, 2002, s. 11–32. ISBN 80-238-9658-X.

BLÁHA, Josef. Výsledky revize některých drobných středověkých opevnění v Horním Podyjí. In *Archaeologia historica 2*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1977. ISSN 0231-5823.

BLÁHA, Josef. *Vývoj osídlení jihozápadní Moravy do doby husitské /se zvláštním zřetelem k osídlení středověkému/*. Magisterská diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta University J. E. Purkyně v Brně, 1968. Vedoucí práce Bořivoj Dostál.

CHOTĚBOR, Petr. K problematice kresebných rekonstrukcí stavební podoby středověkých staveb. In *Archaeologia historica 12*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1987, s. 321–329. ISSN 0231-5823.

MACKŮ, Pavel. Nové poznatky k nejstarší historii Telče. In *Památky Vysočiny 2010: sborník NPÚ ÚOP v Telči*. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2012, s. 38–45. ISBN 978-80-904240-5-0.

PLAČEK, Miroslav. *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri, 2007. 767 s. ISBN 978-80-7277-338-1.

TIRAY, Jan. *Vlastivěda moravská. II, Místopis Moravy. Díl IV místopisu, Jihlavský kraj. Čís. 64, Telecký okres*. Brno: Musejní spolek, 1913. 456 s. Bez ISBN.

VOKÁČ, Milan; ZIMOLA, David. Archeologické výzkumy opevněného dvorce s kostelem a věží sv. Ducha v Telči. In *Archeologické výzkumy na Vysočině 2*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, 2011, s. 51–70. ISSN 1805-9074.

Poznámky

- ¹ Znalost těchto lokalit v odborné literatuře je prokázána již koncem 19. století, jak nás o tom zpravují např. BERINGER, Jan; JANOUŠEK, Jaroslav. *Město a panství Telč*. Telč 1891, kteří ovšem reflektují pouze Radkov. Počátkem 20. století se již oba zaniklé hrádky objevují v TIRAY, Jan. *Vlastivěda moravská. II, Místopis Moravy. Díl IV místopisu, Jihlavský kraj. Čís. 64, Telecký okres*. Brno: Musejní spolek, 1913. Bez ISBN. Naposledy se jimi zabýval BARTUŠEK, Petr. *Studie k dějinám středověkého osídlení: archeologie na Telečsku*. České Budějovice: Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2012. Vedoucí práce Rudolf Krajčí. P. Bartušek však již jen nekriticky přebírá předchozí závěry ze starší literatury.
- ² CHYTIL, J.; CHLUMECKÝ, P.; DEMUTH, K.; WOLFSKRON, A. (eds.). *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren (1348–1466)*. Brünn 1856, Lib. I., vklad č. 212, s. 12.
- ³ CHYTIL, J.; CHLUMECKÝ, P.; DEMUTH, K.; WOLFSKRON, A. (eds.). *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren (1348–1466)*. Brünn 1856, Lib. IV., vklad č. 67, s. 48.
- ⁴ MACKŮ, Pavel. Nové poznatky k nejstarší historii Telče. In *Památky Vysočiny 2010: sborník NPU ÚOP v Telči*. Telč: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, 2012, s. 38–45. ISBN 978-80-904240-5-0.
- ⁵ TIRAY, J., cit. v pozn. 1, s. 170.
- ⁶ BLÁHA, Josef. Výsledky revize některých drobných středověkých opevnění v Horním Podyjí. In *Archaeologia historica 2*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1977, s. 49. ISSN 0231-5823.
- ⁷ Činnost amatérských hledačů pokladů na archeologických lokalitách je v posledních letech velkým, takřka neřešitelným problémem. Při vyhledávání artefaktů pomocí detektoru kovu nahodile rozkopávají archeologické naleziště, čímž kromě okrádání společnosti o vlastní historii ničí především nálezové souvislosti nutné pro odborné posouzení jak předmětu samotného, tak výzkumu lokality v budoucnu.
- ⁸ BRANDL, Vincenz (ed.). *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae VIII, 1350–1355*. Brünn 1874, vklad č. 287, s. 234–235.
- ⁹ CHYTIL, J.; CHLUMECKÝ, P.; DEMUTH, K.; WOLFSKRON, A. (eds.). *Landtafel des Markgrafthumes Mähren (1348–1466)*. Brünn 1856, Lib. III., vklad č. 415–416, s. 37. TIRAY, J., cit. v pozn. 1, s. 287, překládá toto jméno jako „Janek“, což může

být zapříčiněno podobnou literou „r“ a „n“ v diplomatickém písmu 14. století, kdy v listině četl nejspíše „Janco“. Osobně jsem listinu neměl možnost studovat a vycházím tedy z výše citovaného diplomatáře, kde je psáno „Jarco“.

¹⁰ BRANDL, Vincenz (ed.). *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae X, 1350–1355*. Brünn 1878, vklad č. 5, s. 5. Přímo s prameny pracoval pouze Jan Tiray (s. 287), jak je vidět na nepřesných interpretacích a časových vroceních z pozdější doby. Jan Bistrický například mylně uvádí, že „Radkov patřil r. 1358 bratřím Ctiborovi, Jaroslavovi, Moravovi a Cécovi z Radkova“, což jsme v textu názorně vyvrátili. (BISTRICKÝ, Jan. Do husitských válek. In: *Dačicko, Slavonicko, Telčsko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2005, s. 169–186. ISBN 80-7275-059-3.)

¹¹ BLÁHA, J., Výsledky revize, s. 49.

¹² PLAČEK, Miroslav. *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri, 2007, s. 66. ISBN 978-80-7277-338-1.

¹³ Hmotová rekonstrukce jakéhokoli zaniklého nemovitého objektu je složitá i při dostatku informací o jeho původní podobě. Hrádky v Dyjici a Radkově zatím nebyly systematicky archeologicky prozkoumány, a proto se o jejich podobě lze pouze dohadovat. Uvedené kresby proto nemají za cíl přesně definovat jejich podobu, ale přiblížit čtenáři pouze jednu z možných rámcových podob. K tomu viz CHOTĚBOR, Petr. K problematice kresebných rekonstrukcí stavební podoby středověkých staveb. In *Archaeologia historica* 12. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1987, s. 321–329. ISSN 0231-5823.

¹⁴ GUSTAVUS, Friedrich (ed.). *Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae III*. Pragae 1842, vklad č. 43, s. 43–44.

¹⁵ BLÁHA, Josef. Nejstarší osídlení Dačicka. In BISTRICKÝ, Jan et al. *Dějiny Dačic*. Dačice: Městské muzeum a galerie v Dačicích, 2002, s. 31. ISBN 80-238-9658-X; BLÁHA, J., Výsledky revize, s. 49; BLÁHA, Josef. *Vývoj osídlení jihozápadní Moravy do doby husitské /se zvláštním zřetelem k osídlení středověkému/*. Magisterská diplomová práce. Brno: Filosofická fakulta University J. E. Purkyně v Brně, 1968, s. 46–47. Vedoucí práce Bořivoj Dostál.

¹⁶ K nejnovějším archeologickým nálezům v Telči MACKŮ, P., cit. v pozn. 4, s. 45–47; k týnci v Telči naposled VOKÁČ, Milan; ZIMOLA, David. Archeologické výzkumy opevněného dvorce s kostelem a věží sv. Ducha v Telči. In *Archeologické výzkumy na Vysočině 2*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, 2011, s. 51–70. ISSN 1805–9074.

¹⁷ V textu je zmiňováno množství pomístních názvů, jejichž pravopisná podoba se z hlediska psaní velkých/malých písmen v posledních letech změnila. V práci jsme proto použili tyto názvy v podobě, jak byly zaznamenány do starých map.